

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU



**Fond 163**

**SAARESTE, ERNST JULIUS**

Inventaranimistu

1925-1938

## Sissejuhatus

**Saareste** (a-ni 1923 Saaberg), **Ernst Julius** (21.01.1892 Tolli v. Läänemaal – 25.11.1944 Halle Saksamaal), arstiteadlane; kõrva-, nina- ja kurguarst, dr.med (1924), TÜ prof. (1935).

Ernst Saareste sündis Läänemaal Kuuda mõisas õpetaja pojana. Lõpetanud 1913. a. Tallinna Nikolai gümnaasiumi, astus ta Peterburi Sõjameditsiini Akadeemiasse arstiteadust õppima, mille ta lõpetas 1917. a *cum laude*.

E. Saareste osales arstina I maailmasõjas ja vabatahtlikuna Eesti Vabadussõjas, mille eest teda autasustati III järgu Vabadusristiga. Tema sõjaväeline karjäär lõppes 1920. a. Sõjaväe Tervishoiu Valitsuse statistikaosakonna juhatajana. Nendest aastatest pärinevad ka esimesed teaduslikud kirjutised.

1920. a. kutsus prof. Henrik (Heinrich) Koppel Ernst Saareste tööle TÜ kõrva-, nina- ja kurguhaiguste polikliinikusse, kus ta töötas algul assistendina, hiljem vanemassistendina. 1924. a. omandas E. Saareste dr. med. astme ning habilitatsioon 1925. a. eradotsendiks. 1926. a. valiti ta kõrva-, nina- ja kurguhaiguste õppetooli dotsendiks ning pärast prof. Koppeli loobumist polikliiniku juhatamisest ülikooli kõrva-, nina- ja kurgukliiniku juhatajaks.

1935. a. sai E. Saareste kõrva-, nina- ja kurguhaiguste õppetooli korraliseks professoriks, a-tel 1938-1939 oli ta TÜ arstiteaduskonna dekaan. 1927-36 oli E. Saareste Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees.

Asjatundliku juhendaja puudumise tõttu tuli E. Saarestel tegelda pidevalt enesetäiendamise ja kogu erialane kirurgia iseseisvalt omandada. 20 aasta vältel viibis ta peaaegu igal suvel teaduskomanderingul erinevates Euroopa otorinolarüngoloogiakeskustes, kus ta õppis ja täiendas end erialase kirurgia ja teraapia kitsamates lõikudes. Õppereisid viisid teda Saksamaale, Austriasse, Inglismaale, Prantsusmaale, Ungarisse, Poolasse, Leetu ja Soome.

Nõukogude võimu kehtestamine 1940. a. ja järjest halvenev tervis katkestasid E. Saareste edasised välisreisid. 1944. a. lahkus ta sõjapõgenikuna kodumaalt Saksamaale, kus ta sama aasta novembris suri. E. Saareste on maetud Hallesse.

Eduard Saareste oli Eestis kirurgilise suuna ja koolkonna rajajaks otorinolarüngoloogias. Temalt ilmus üle 100 kirjutise ja referaadi ajakirjas *Eesti Arst* ning välismaa ajakirjanduses.

TÜ Raamatukogu dissertatsioonikogus asub E. Saareste doktoriväitekiri (Diss. 236585) *Kõrvahaigused ja kuulmisrikked Tartu koolilastel*. (1924).

E. Saareste isikuarhiivi materjalid saabusid TÜ Raamatukogusse tõenäoliselt 1944. a. koos "põgenenud" õppejõudude poolt mahajäetud raamatutega. E. Saareste raamatuvara registreeriti raamatukogus 2 kasti, millest osa nimetusi suunati kasutamiseks kõrva-, nina- ja kurgukliinikule.

*Kasutatud kirjandus:*

Eesti entsüklopeedia, 8. kd. Tln. 1995. Lk. 287-288.

Eesti biograafilise leksikoni täiendusköide. Trt. 1940. Lk. 287-288.

Tartu ülikooli ajalugu, 3. kd. Tln. 1982. Lk. 151.

A. Jents. Ernst Saareste teadusliku ja kirurgilise suuna rajaja Tartu ülikooli otorinolarüngoloogia kateedris.//100 aastat professor Ernst Saareste sünnist (1892-1944). Trt. 1992. Lk. 4-8.

K. Noodla. Tsensuur Tartu Ülikooli Raamatukogus aastail 1944-1954. //Tsensuur eesti raamatukogus: uurimusi eesti raamatukogunduse ajaloost 3. Tln. 1991. Lk. 52-86.

Jrk.nr.	Säiliku pealkiri	Piirdaatumid	Lehtede arv	Märkused
1	2	3	4	5
1	Saareste, Ernst Curriculum vitae. Masinakirjas.	U. 1925-1926	2	Sisaldab: trükis ilmunud tööde nime- kiri.
2	Saareste, Ernst Aruannete mustandid TÜ arsti- teaduskonnale ja TÜ valitsusele.	1926, 1938	7	Pliiatsikiri. Väliskoman- deeringust Pa- riisi; arstitea- dusk. üliõpil. ja eesti arstide üldarvu suhe; I.1 pöördel kiri E. Saarestele. 16.7.1926. All- kiri loetamatu.
3	Ernst Saareste pöördumine Tartu Eesti Arstide Seltsi poole palvega tagandada end seltsi esi- mehe ja juhatuse liikme kohalt. Mustandmärkmehed pliiatsikirjas.	I.a. [1936?]	11	
4	Saareste, Ernst Tartus 1922.-1924.a. jooksul ettevõetud koolilaste kuulmisorganite kliinilis-statistilise uurimuse tulemuste kokkuvõtted ja järeldused. Masina- kirjas.	1925	Tl.+24 l.	
5	Saareste, Ernst Résultats des recherches oto- logiques pratiquées sur 1366 écoliers de Tartu. Masinakirjas parandustega ja separaat ajakirjast <i>Acta oto-laryn- gologica</i> . Stockholm, 1935, vol. XXII, 4.		32 l.+ separaat	Prantsuse k.

1	2	3	4	5
6	<p>E. Saareste separaadid aja- kirjast <i>Eesti Arst</i> :</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kuulmisvõime proovimine eesti- keelse kõne abil. 1925, nr. 2. 9 lk.</li> <li>2. Häälepaela vähk 22-aastasel tü- tarlapsel, paranenud peale häälepa- laeksstirpatsiooni türeotomia teel. 1930, nr. 5. 4 lk.;</li> <li>3. Raskendatud décanulement kõri funktsionaalse stenoosi põhjal 1½ a.v. lapsel peale tracheotomia superior'i. Surmav verejooks art. anonyma'st 9 päeva peale tracheotomia inferior'i. 1930, nr. 8. 4 lk.</li> <li>4. Kogemusi otoloogiliste trepanatsioo- nide alalt 10 aasta jooksul (1921.-1931.a.). 1932, nr. 7. 23 lk.</li> </ol>			
7	<p>Saareste, Ernst Inimhääle funktsionaalsetest ri- ketest ja nende ravitsemise sihtjoon- test. Ettekande mustandkäsikiri.</p>	[U. 1925]	10	Pliiatsikiri
8	<p>Saareste, Ernst Otogeense mucosus-meningii- di patogeneesist ja sümptomatoloogi- ast. Teaduslik juubeliettekanne. Käsi- ja masinakirjas täienduste ja parandustega.</p>	1930. a-te algus	23	
9	<p>Saareste, Ernst Akadeemiline peokõne Tartu ülikooli aulas. Mustandkäsikiri ja masinakiri parandustega.</p>	1. dets. 1936	36	Kehaolustiku e. konstitut- siooni õpetu- sest.
10	<p>Saareste, Ernst Märkmeid üldkirurgiast.</p>		8	Vene k. Pliiatsikirjas.
11	<p>Saareste, Ernst Märkmeid meeleeelundite kohta.</p>		5	Saksa k. Pliiatsikirjas.
12	<p>Saareste, Ernst Lõppsõna kahe haige demonst- reerimisel pärast häälepaela kart- sioomi operatsiooni.</p>	1920. a-te lõpp- 1930. a-te algus	1	L.1 pöördel mustand

1	2	3	4	5
13	Saareste, Ernst Tervituskõne soome arstiteadlase külaskäigu puhul. Masinakirjas käsikirjaliste täiendustega.	1930. a-d	7	Eesti ja soome keeles
14	Saareste, Ernst Professor Heinrich Koppel arstiteadlasena (Tema 70 a. sünnipäeva puhul.) Äratrükk <i>Eesti Kirjandusest</i> nr. 1, 1934.		7 lk.	
15	Grin, Kirill (1901-1941), med. 1921-33, 1940 kõrva-, nina-, kurguarst Peavalu ja teiste närviliste häirete vahekordadest Ganglion-sphenopalatinum'iga. Käsikirjas E. Saareste parandustega.	1932 või hiljem	15	
16	Kulasalu, Helga 1 kiri Ernst Saarestele. Pärnu.	29. märts 1935	1	Kirja tagaküljel E.Saareste mustandmärkm.

Selles inventarimistus on 16 (kuusteist) järjest nummerdatud säilikut. Fondi korraldas ja nimistu koostas van.raamatukoguhoidja A. Bernotas .

Tartus, 28. detsember, 1999